

da det er en Sag, som jeg isærdeleshed gennem mange Aar har helliget min Tanke og har stræbt at faae alle de Oplysninger om, som jeg kunde, og jeg maa da sige, at jeg troer, at Staten er berettiget, ja forpligtet til at forlange en vis Dannelse af dem, som der skal tilstedes Udgang til at gjøre de Prøver, der nu ansees for passende og nødvendige, for at indtræde i deslige Stillinger; men heraf følger paa ingen Maade, at det ikke er den største Daarskab, saaledes som vi have indrettet det; thi man skulde dog kunne oplyse, i hvilken Sammenhæng den Dannelse, der kræves, staaer med den Embedsdygtighed, som Staten maa kræve, og, dersom det befindes at staae i omvendt Forhold, saa at det er langt rimeligere, at Andre faae denne Embedsdygtighed end de, som dannes paa den Maade, Staten foreskriver, saa er den daarsk og mangelfuld. Dernæst skulde jeg mene, at det maa være klart, at en Stat, som vil bære sig klogt ad, eller som vil have dygtige Embedsmænd i alle Stillinger, maa fremfor Alt ikke kræve en saadan Sum af Kundskaber, som udfordrer, at Mennesker, for at erhverve sig den, i Reglen maae begynde, medens de ere Børn, og altsaa uden at deres Forældre eller Forsørgere kunne have noget Skjøn om, at de nogenstunde kunne blive duelige til en Embedsstilling; thi paa denne Maade maa det nødvendigviis skee, at Mange gaae denne Vej, som slet ikke due til Embeder, ligesom Staten paa den anden Side paatager sig et Slags Forpligtelse til at bruge dem og ingen Andre, hvorved det skee, hvad ogsaa Erfaringen viser, at de i Reglen ere daarslige, og det er vist, at Staten aldeles er Skyld derti; thi den maa ikke forlange anden positiv Kundskab, nogen anden egentlig Jordannelse til sine Embedsprøver end den, der kan erhverves paa nogle faa Aar, af et Menneske, der er kommet til sin udvortes voxne Alder, saa at baade han selv og Andre kunne skjønne, om han kan blive dygtig til at forvalte et Embed; thi i modsat Fald vil man raabe fra alle Sider: I skal befordre os! I skal give os større Levebrød, for vi due ikke til Andet. Hvad nu netop denne latinske Dannelse angaaer, da vil jeg for Kortheds Skyld

blot sige dette: Jeg kunde ikke begribe, hvorledes denne nogenstunde var kommen til Verden, men saa traf jeg i en af de Bøger, jeg læste, paa, hvorledes den var fremkommen, og hvilket et Studsmaal den har ført med sig fra Buggen. Det er jo temmelig langt tilbage, nemlig i Midelalderen, i Korstogenses Tid, da en græsk Prindsesse, som har beskrevet sin fære Faders Liv og Levnet, som var Keiser Alexius, hun fortalte, at i hendes Dine er han den største Helt og Regent og blandt andre store Ting, han gjorde, indrettede han ogsaa en Waisenhuus-skole, og der kunde ikke alene de Grækere, som havde lært deres Modersmaal, som man lærer det paa Landet, lære det grammatiskalt, men det var ogsaa saaledes indrettet, at de, der ønskede at lære latinisk Gramatik, kunde lære den; men efterat hun har fortalt denne hele store Gjerning af sin Fader, siger hun: men, det er jo Lappert, det er ikke Andet end Glosekundskab; jeg har, siger hun om sig selv, anvendt mange Aar paa det i min Ungdom, men det varede netop derfor i mange Aar, førend jeg kunde have nogen Fornøielse af vore egne græske Skribenter. — See det er Studsmaalet. —

Gstrup: Den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) saavel som den ærede Ddsfører have taget den Bemærkning, jeg gjorde om Randers Stoles særdeles heldige Velliggenhed, til Indtægt paa en Maade, som jeg ikke havde ventet. Det forekommer mig just ikke, at Skolens heldige Stilling kan tale for, at man skal nedlægge den; jeg finder tværtimod, at den taler meget mere for, at den skal vedblive. Desuden forekommer det mig, at, dersom man virkelig anseer Randers Commune som ganske særdeles skicket til derti at foretage et Experiment efter den Plan, der er foreslået af den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds, saa vil et saadant privat Institut netop kun kunne tænkes at kunne holdes oppe ved Concurrence med en lærd Skole, thi, dersom det kom til at favne en saadan Concurrence, vilde det vist meget snart synke ned til Middelmædighed eller endogsaa derunder. Et andet Spørgsmaal er det naturligtviis, om et